

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hilšerjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Novo leto, nova vojska.

Turčija se močno oborožuje, ona vidi da jej niti svetošćefanski, niti berlinski mir družega ne obeta, nego pogin, zato hoče še enkrat vojno srečo poskusiti. V Carigradu je zbrana bojda močna armada; drugi zopet pravijo, da se zbirajo turški vojaki v množnem številu na Kosovem polji v stari Srbiji, in da hočejo z Avstrijo vojsko pričeti. Tudi o Grkih se govori, da se resno na vojsko pripravljajo. V istini ni druge rešitve, nego vojska. Bolgari nečejo več pod Turkom živeti, o izhodni Rumeliji nečejo nič slišati, in vedó zakaj, ker Turkom prav nič ni upati, če jih prav evropska komisija nadzoruje. Ko so se Rusi iz tiste zemlje umaknili, ki ima vsled berlinskih sklepov pri Turčiji ostati, padli so Turki takoj čez kristjane in so jih pomorili. Kristjani vsi obupani so prišli ruskega generala prositi, naj nazaj pride s svojo vojno. Ruski general je telegrafiral carju, kako se godi, in ruski car mu je ukazal, naj nazaj maršira. Tako ležé Rusi zopet pred Carigradom, turškim glavnim mestom, in tudi ne mislijo več stran iti.

Bolgari pa se oborožujejo s puškami, ki so jim jih Rusi dali, in pravijo, da ne trpijo več Turkov v svoji deželi, in kedar se Rusi umaknejo, začelo se bo novo klanje med Turki in Bolgari. Dva tisoča oboroženih Bolgarov je drlo v Macedonijo in tam se vojskujejo na svojo pest s Turki. Bolgari so rekli ruskemu generalu: „Če pojedete vi stran in nas zapustite, hočemo vse Turke pobiti, drugače nas bodo oni poklali.“ General jim je rekel: „Če

boste vi to storili, potem pridemo mi nazaj in vas postrelimo.“ „Če prav“, so rekli Bolgari, „vsaj bodemo od krščanskih krogelj umrli, in ne bo treba čakati, da nas Turki pokoljejo.“

Na to je ruski general sprevidel, da bi bil velik greh od strani Rusije, ko bi Bolgarijo zapustila s svojo armado, ker ni dvombe, da se bo pričelo potem novo klanje.

Vpraša se pa: kaj bodo k temu druge vlasti rekly? Vsled berlinskega miru, katerega so delali ljudje, ki razmer ne poznajo, imajo Rusi Bolgarijo izprazniti, ko eno leto preteče. Ako Rusi tega ne storé, začelo se bo kričanje po nemških in angleških časnikih, da so Rusi besedo prelomili, in da nobene pogodbe ne spoštujejo; ako se pa iz Bolgarije umaknejo, potem je bila cela vojska zastoj, ker Turki bodo po Bolgarih padli, in če mogoče vse poklali. Kaj tedaj ostane družega, ko nova vojska zoper Turke in zoper vse tiste vlade, ki Turka podpirajo, in mu hočejo na pomoč priti, tedaj zoper Angleže, in morda tudi zoper Madjare. Zato je skoraj gotovo, da se bo vojska spomladi zopet začela, in toliko časa trajala da bo Turek iz Evrope pregnan.

Govor poslanca Kluna

o novi šolski postavi v 11. seji dež. zbora.

Slavni zbor! Dosikrat smo morali slišati na naši (levi) strani očitane, da smo šoli neprijazni ali celó sovražni. To je gospodom nasprotni stranke tako navadno, da se je enaka

fraza vrnila celó v prvotni načrt te postave, in da se je ta beseda zbrisala še le vsled naših ugovorov. To je sploh navadno očitane za vse tiste, ki se za fraze in neopravičeno natolcevanje skrivajo, kedar nimajo za svoje mnenje tehtnih razlogov. Če vidite, da se nas je toliko od naše strani oglasilo zoper načrt predložene postave, nismo tega storili zato, ker bi bili morebiti sovražniki šole. Pri vsaki priliki smo pokazali, da nam je blagor, napredek in omika našega naroda resnično pri srci, in možje naše stranke so za šolo veliko storili, ko o takozvani nemško-liberalni ustavovni stranki na Kranjskem še ni bilo ne duha ne sluha. Če smo se oglasili tako odločno zoper predloženo postavu, zgodilo se je zaradi tega, ker se mora vsakemu poštemu človeku gnjusiti „humbug“, ki se s šolo dela; (dobro! na levi) in nič družega ni ta predlog, kakor humbug, in pri tem načrtu vam je, gospoda moja, šola le deveta briga. To smo razvideli iz vse obravnave, to se razvidi iz postave same. Hitro se je izdala, tako brez pomislika, da se mora vsak začuditi, ker čez noč in dan skovalo se je 45 paragrafov. Komaj smo slišali utemeljenje predloga v zbornici, komaj je bil voljen odsek, komaj se je ustanovil, že se je predložil načrt postave, katero je gospod poročevalec v eni sapi postavil, in katero je precej v prvi seji pred odsekom iz rokava stresel. Mi smo zoper to ravnanje oporekali; rekli smo — kakor je povdarjal tudi visokorodni gospod deželni predsednik — da bi se morali zaslišati dotični faktorji, da bi se moral vprašati vsaj deželni

O inkviziciji.

(Po Hefelu pr. P. Chrysógon M.)

(Dalje.)

Od leta 1809 se je pečal Llorente na povelje kralja Jožefa s spisovanjem francozujočih knjižur in z zgodovino inkvizicije; ko je bilo pa stanje jožefinov na Španjskem prevrteno, bil je tudi Llorente kot veleizdajec pregnan; na to se je podal v Pariz l. 1814. Tukaj je obelodanil svojo glasovito: Histoire critique de l'inquisition d'Espagne v 4 zvezkih, katero je on španjski spisal, Alexis Pellier 1817—1818 pa jo pred njegovimi očmi francoski predstavil.

Zarad tega dela mu je prepovedala škofovska oblast, da ne spovedovati, ne maševati. Ker je hotel zasebno podučevati v španjšćini, da se preživi, prepovedala mu je tudi kraljeva univerza še poduk v zasebnih odgojilnicah, tako da je moral živeti od peresa, nekaj pa o podpori francoskih lož — svobodozidarskih.

Dasi je bil l. 1820 z drugimi pregnanci pomilosten, ostal je vendar v Parizu, prestavil v tem času nenravne „aventuras de faublas“ in izdelal ravno tako nesramne „portraits politiques“ 1822. To pisanje je francosko vlado

decembra 1821 napotilo, ter primoralo, da mu je iz Francije pot pokazala. Jedva pridši v Madrid je tukaj umrl 5. februarja 1823.

Po vsem tem prašamo, je li mož, ki starodavno priznane svoboščine verlega naroda, pačivši zgodovino, v službi tiranskega ministra, odpravlja; le-li mož, ki domovino svojo zataji, se ji izneveri in jo izdaja; ki se tujemu samosilniku proda „dušom telom“; je-li duhoven, ki se da rabiti kot orodje najbolj krivičnega cerkvenega roparja; je-li mož, kateremu poduk mladine državna oblast zabraniti mora zarad pogubnih načel: je-li tak mož vreden našega zaupanja in vere naše dostojen?

Na prvi del prašanja se ne da pritrditi, kajti kdor pači zgodovino Baskov, zamore tudi kvariti zgodovino inkvizicije in da je to Llorente res učinil, je sprevidel že Leopold Ranke: Fürsten und Völker I. 242.

Kar pa zadeva mašnikovo pa cerkveno stran Llorentovo, jo moramo še nekoliko opazovati.

K spomenjenim madežem njegovega duhovskega značaja pridružila se je nenavadna strupenost do cerkve; ta otrovana trpkost mu je iz peresa izvabila mnogo neresničnega in

nepravega. Ne bodem ga zavračal, ako pravi da je bila inkvizicija krivo lastenje duhovske oblasti nad državo, ko je vendar iz dejanj, od njega samega navedenih, jasno, da je bila ta naprava kraljevo, le z duhovskim orožjem prevedeno sodišče.

Llorente graja papeže s togotno spretnostjo še tedaj, kadar so si prizadevali inkvizicijo olajšati in preganjance varovati; ne utruja se, da nebi njihovim najblažjim dejanjem prav iznajdljivo podtikal najpodlijih nagibov. Za zgled, do kakovih krivic ga je sovraštvo njegovo dovedlo, naj bo to-le: Karl V. je hotel enemu svojih klientov duhovno nakloniti, katera je bila pa že nekemu redovniku podeljena od papeža. Leon X. je bil voljen, redovniku svetovati, da se pravici svoji odpove. Španjski poslanec je to svojemu gospodu objavil pristavši, da v Rimu ne gledajo na to, je bil-li redovnik kdaj jud ali ne, ampak na to, če je vreden; hotel je s tem naznaniti, da je stvar težavna. Temu referatu pa Llorente pritika opazko: „čudna prikazen, da rimski dvor tako malo meni zato, je-li kak redovnik jud ali ne, med tem pa se španjki inkviziciji ukazuje v tem tako strogi biti“. Očividno je, da Llorente okolnost, po kateri je oni redovnik bil jud,

šolski svet; ali vse to se ni zgodilo. Gospod predsednik šolskega odseka, poslanec dr. Schrey, je trdil, da je imel deželni šolski svet priliko, izreči svoje mnenje o postavi, ker sta dva zastopnika njegova, vladni komisar in šolski nadzornik g. Pirker, udeležila se odsekovih obravnav. Mislim, da se omenjena dva gospoda nista udeleževala obravnav kot zastopnika deželnega šolskega sveta, ampak da sta bila poklicana bolj kot strokovnjaka, eden, da se izreče iz strokovnjaškega stališča, drugi, da pojasni stališče visoke vlade. Če bi se to smelo tako razumevati, kakor g. dr. Schrey misli, potem ni bilo prav, če je trdil, da škofijstvo ni imelo znanja o tej postavi; ampak trditi bi bil moral, da je bilo tudi duhovništvo zastopano, ker sem po naključju jaz čast imel, sedeti v tem odboru.

Kako je bilo toraj mogoče, tako hitro postaviti na vse strani pretresati. Ni res, da bi bil odsek postaviti delal; njemu se je sestavljen načrt izročil, in reklo se mu je, naj svoje mnenje izreče, naj ga konečno stilizira. Za vse to pretresovanje rabil je odsek okoli 20 ur, dasiravno moram reči, da veliko reči ni mogel tako natanko pretehtati, kakor bi bilo potrebno. Opozorili smo gospode nasprotne stranke, da se tako ne mudi, stavili smo nasvet, ki je bil danes stavljen od g. poslanca Svetca, že v odseku, naj se izroči načrt deželnemu odboru, da ga v soglasji z deželnim šolskim svetom, vlado in drugimi faktorji pretresava in v prihodni sesiji zboru poroča o njem. Ali vsi pomislili, vsi nasveti so bili bob ob steno; gospodom se je s tem načrtom tako mudilo, kakor da bi deželni zbor ne imel nič nujnejšega dela, in kakor da bi se imela zemlja udreti pod nami, če se predlog g. poročevalca ne sprejme še v tej sesiji.

Vpračali smo g. vladnega komisarja, kaj on pravi, kako vlada o tem nasvetu misli; ali želi te spremembe, ali ne? Toda g. vladni komisar je sicer pripoznal, da je postava v mnogih rečeh pomanjkljiva, da je želeli marsikake premembe; tega pa, kaj prav za prav hoče, ali je ta načrt dobil od nje inicijativo, nam ni hotel povedati.

Gotovo je, da ima sedaj veljavna postava pomanjkljivosti, ker ni človeške stvari, da bi bila popolnoma. Pa jaz mislim, da veliko več

napak, kakor te, ki jih hočemo popraviti, imajo šolske postave v drugem pomenu in na drugih krajih. Če hočete napake odpravljati, odpravljajte prej une reči. Saj se splošno toži o preobloženji mladine v šoli, in o slabih uspehih. Te dve reči ste v tesni zvezi. Mladina se mora preveliko učiti, veliko nepotrebne se jej vtepa v glavo, in nima časa, učiti se tistih reči, katere potrebuje za življenje. Od tod pride, da smo imeli v ljubljanskih ljudskih šolah preteklo leto skoraj polovico učencev, ki so jih dovršili s slabim uspehom. Skrbite za to, da se bodo take nepotrebne reči iz poduka odpravile, da ne bode učitelj učencem razlagal reči, katerih niti niti, in dostikrat tudi učitelj sam ne razume. Slišal sem prav za trdno, da je neki učitelj tukaj, ki zvonec nosi med učitelji nasprotne stranke, učencem četrtega razreda razlagal Darwinovo teorijo. (Klici na levi: čujtel!) Ali je bilo to potreba?

Koliko lepega časa so otroci, ki niso nič razumeli, zapravili, koliko na pr. bi se bili naučili računanja, če bi se bilo rajši na to gledalo, kakor na take traparije. Da se nahaja veliko nepotrebni reči med šolskimi predmeti, spoznate is tega, kar je bilo pred par meseci brati po listih. Ministerski predsednik je namreč obiskal neko šolo na Celjskem jezeru v Solnograškem, in hotel se je prepričati, kak napredek da je v šoli. Učitelj se je hotel po svoji navadi nekoliko odlikovati, in začel je otroke izpraševati iz natoroznanstva, geografije in drugih predmetov. Ko je paministerski predsednik zahteval, naj otroci beró in računajo, bili so tako nevedni, da se je čudil. To so pomanjkljivosti, katere v prvi vrsti odpravite, da ne bodo otroci preobloženi s predmeti, ki jih uničujejo in jim nakladajo toliko bremen, da prihajajo iz šole na duhu in telesu oslabljeni in medli. Poznam dečka v Ljubljani, s sedmim letom je začel v šolo hoditi, in tam si je vsled raznoterega učenja, risanja, pisanja itd. oči tako spridil, da je moral šolo pustiti, dasiravno je bil prej popolnoma zdrav. Če je bila dosedanja postava pomanjkljiva, moram gledé te postave reči, da je pogubna. Ona uničuje pravice naših občin, po sedajnih postavah jim zagotovljene, in uničuje koristi učiteljev samih. Deželi in občinam, kakor sta gg. predgovornika razkladala, ta postava naklada

veliko bremen, veliko skrbi in stroškov, pravice pa jim popolnoma jemlje. To hočem dokazati.

I. Postava ni na korist občinam. Ko so se nove šolske postave delale, in občinam začela nakladati taka bremena, da so ljudje kar strmeli, so jih tolažili: Bodite mirni, zdaj boste imeli veliko pravic: boste učitelje imenovali, jih boste nadzorovali itd. Takrat se nobenemu ni dozdevalo, da bodo po petih letih te postave odpravljene, da se bodo občinam pustila bremena, ki so se jim naložila, vzele pa vse pravice. (Dobro! — na levi) In to namerava nova postava. Občine naj kakor §. 3. razklada, skrbé za šolske palače, naj skrbé sploh za denar, pravic pa nemajo čisto nobenih. Dosedaj so bile zavarovane proti vsaki krivičnosti gledé ravnanja z njihovim denarjem. Kedar je bilo treba šolo zidati, stroške za šolo določevati, učitelje nastavljanje, ali potrditi, takrat so imele občine govoriti v tako imenovanem pomnoženem krajnem šolskem svetu. V tem svetu so se zavarovale občine proti temu, da niso prišle v manjšino, če so se na drugi strani zedinili duhovnik, učitelj in šolski nadzornik, ker imele so v krajnem šolskem svetu dva, v pomnoženem kraju šolskem svetu pa štiri zastopnike, toraj zmirom večino. Sedaj pa je mogoče, da pridejo v manjšino; zakaj po novi postavi imajo občine po tri zastopnike, a nasprotni strani pa je duhovnik, če bode zoper občino, učitelj in nadzornik, ki se po tem načrtu ne vzame iz krajnega šolskega sveta, ampak katerega okrajni šolski svet imenuje. Če ima občina tri zastopnike, po tem pride občina ne le v enak primerljivi z drugimi udi, ampak pride v manjšino, če ne bode krajni šolski svetnik vzet iz krajnega šolskega sveta. Občine se dosedaj tudi imele pravico, kakor je bilo že omenjeno, izbirati in imenovati učitelje. Ravno gledé tega občine niso tako nemarno delale, kakor nekteri trdijo. Občine imajo veliko več pojma za dobrega učitelja, kakor se sploh tukaj sodi. One so gledale sicer na to, da dobé z učiteljem vred tudi orgljavca, ali kdo je temu kriv, da so se morale na to ozirati? Tega niso občine zadolžile, ampak to je zadolžila vlada s tistim ukazom, da se učiteljem ni treba učiti orgljanja, samo da se precej odpravi vsa zveza med učitelji in cerkvijo. Naj pa sedaj skrbi za to, da se bodo učitelji morali učiti orgljanja, kar je nek novi ukaz naučnega ministerstva že naznanil. Po tem ne bo treba gledati občinam na to, ali zna učitelj, katerega hočejo nastaviti, orgljati, ali ne, ker bodo vedele, da vsak učitelj to zna, in gledale bodo le na to, ali je dotični učitelj dober ali ne. Da so se občine veliko brigale za učitelja, je li dobro kvalificiran ali ne, ker k temu ne štejem samo dobrega spričevala, ampak tudi dobre lastnosti, dokazovalo bode nekoliko izgledov, katere hočem navesti.

Znano je, da je neki učitelj v takozvanem oficijoznem listu „Laib. Schulzeitung“ svoje zaljubljene čenče javno razpravljal (čujte! — na levi), in ravno ta učitelj se je tndi po noči s fanti okoli ravsal. Občina je to dobro vedela, in bi ga, če pride na izbiro, ne bila sprejela, in ravno tako bi ga tudi ne bila nikdar drugi občini priporočila, ako bi bila se obrnila do nje. Na drugi strani pa uživa ta učitelj ravno v vaših krogih največ zaupanje; visoki gospodje so ga obiskovali in prepričani sem, da go bodo gospodje kljub temu lastnostim, akoravno ni pripraven, koristno delovati, ker se otroci nad njim spodtikujejo, vendar posebno priporočali in spravili na boljše mesto.

(Dalje prihodnjič.)

zasukuje, zato da zamore tožiti sv. stol najbolj brezvestne malomarnosti.

Kako da se v njegovi roki zgodovina v spako spremeni, naj nam kaže to, kar piše o križevnih vojnah: „Ta vojska (prvo ima v mislih) in druge prave iste vrste, ki so na to sledile, bile bi Europo razljutile po svoji krivičnosti... ako ne bi bila narodom vtepana neumna misel, da je vojska za veličast in slavo krščanstva dovoljena.“ Po pravici de Heffele: „Ich möchte fragen, wo noch eine zweite Feder sei, die so zu schreiben sich nicht schämen würde — prašal bi, kje je še kako pero, ki bi se ne sramovalo tako pisati?“

Kako bi se neki dandanea penil turko-ljubni duhoven Llorente, videč krvavo borbo ruso-turškega življa zaradi odrešenja kristjanov izpod neznosnega jarma okrutnega divjaka? To bi mu bila še le v nebovpijoča krivica, ta blagi čin — odrešenje kristjanov —, ki je toliko višje ceniti pri ločeno — kristjanski oblasti kolikor manj so se brigale katoliško-kristjanske oblasti za ubogi narod trpinov.

Kaj neki danes poreče veleučeni vladika Heffele, ko so se okolnosti tako na hudo spremenile, da pravica ukleta ječi, danes ko celi svet pisaje krivico opeval

V nekem drugem spisu, „načrt verske ustave“, ki ga je hotel Llorente samo izdati, ki je pa vendar njegovo delo, trdi to-le: „koristi, katere je človeški rod od kristjanstva dobil, so zopet odvagane z neštevilom zlega, ki je nastalo, ko se je prvotna cerkvena ustava spremenila.“ Po takem veroizpovedanju, ki pomeni vsakemu katoliku dejansko samoizobčenje, se Llorente ukvarja, kako da bi cerkev postavil na ono stališče, na katerem je stala 200 let pred Kristusovim rojstvom. Cerkevni primat, meni naš katoliški duhoven in kanonik, je treba odpraviti, ker je človeška ustanovitev, in nikomur ga ni treba poslušati, če se njegove naredbe ne strinjajo z razpoznavami „tribunala lastne pameti.“

Takoj je zavrgel „pobožni duhovnik“ zapovedi: enkrat spovedati se v letu in prejeti sv. Telo, ob nedeljah bri maši biti itd., in da duhovnik k takim vajam še ugovarjati ne sme. Zakonska ločitev se zdi našemu doktorju kanonskega prava dopustljiva, zakonski zadržki pa nedopustljivi, redovne zaobljube in samstvo je odpraviti, štirje nižji redi so popolnoma opustiti itd. Toliko cerkvenih in tako nekato-liških reči ta mož zahteva, da zasluži najostreje zavrnitev. (Konec sledi.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 28. oktobra.

Cesar imajo na Dunaju prihodnje leto obhajati sreberno poroko svojo s cesarico in 24. dan aprila meseca je v to določen, kedar bodo dovršene notranje in vnanje oprave sprelepe cerkve.

O Ministerski krizi se zanesljivo tudi zdaj še nič ne ve. Eni pravijo, da se je rešitev odložila, dokler se delegaciji ne snide, kar se bo zgodilo 7. novembra, eni pa poročajo, da je Pretis boje rekel, da na vsak način minister ostane, če ne parlamentaričen, pa minister Njih Veličanstva cesarja. Samo levi in središnji klub sta pritrdila Pretisovemu programu, politiko grofa Andrasya pa zavrgla, novi napredovalni klub pa se tudi ustavlja Pretisovemu ministerstvu, katero je tedaj nemogoče, ker mu večina poslancev nasprotuje.

Vradni „Fremdenblatt“ v nekem članku piše, da je razdraženo pisanje ruskih listov, proti Avstriji v zvezi z jako razširjenim rovarskim delovanjem v Hercegovini in med slovanskimi prebivalci naše monarhije. Kadar si nemški zagrizenci ne vedo drugače pomagati, pa natolcujejo vdanost in zvestobo slovanskih prebivalcev, ki so pa ravno v bosenski vojski pokazali, da imajo več pojma in vneme za mogočno in slavno Avstrijo in veliko več ljubezni in zvestobe do presvite Habsburške dinastije, kakor tisti ljudje, ki hočejo vso politiko sukati po svoji glavi.

V Pragu se bode 24. novembra t. l. obhajala 500letnica na čast českega kralja Karla IV. in pri tej priliki bode tudi blagoslovljen krasni kameniti most s Podskali na Smihov. Za potrebne javne priprave je postavljen poseben odbor, kateri ima vse omisliti in vrediti, da Praga očitno pokaže kolikanj hvalježno čisla svojega najboljšega kralja. — Na bogoslovnem oddelku je na vseučilišču tukaj do 21. oktobra vpisanih bilo slušateljev 130, in sicer v 1. letu 48, v drugem 30, v tretjem 22 in v četrtem 30. Bogoslovcev za nadškofijo Praško je 81.

Na Moravskem se pripravljajo že, da l. 1885 slovesno praznujejo tisočletno spomenico smrti sv. Metoda, in hočejo dotlej popolnoma popraviti veliko stolnico Velehradsko, kar utegne stati do 80.000 gld. V ta namen snujejejo velikansko rečno loterijo in nabiranje milih darov.

Zagrebski „Obzor“ z ozirom na „Slovenčev“ opis našega meščanstva pravi: Nečemo reči, da je pri nas v tem pogledu tako zlo, kakor pri Slovencih, ali moramo priznati, da je tudi naše meščanstvo ali gradjanstvo še slabo hrvatsko, ter se tukaj mnogo švabčari, in tam mnogo talijančari! V tem se odlikujejo posebej naše krasotice. Da bi se po nemškem listu v tem oziru moglo kaj doseči, po vsej pravici dvomi „Obzor“, češ, i Slovencu ne more biti istina. Le nemških listov nikar tolikanj ne hvalimo; na slovenske se bolj ozirajmo in te podpirajmo!

Vnanje države.

Rusija zahteva prosto pot skozi Dobrudžo, ki se je spojila z Rumunijo, zaradi zveze med Besarabijo in Bulgarijo. Govorica, da bode Šuvalov prevzel službo Gorčakovo, je prerano nastala.

Za **bulgarskega** kneza ima veliko upanja izvoljen biti general Ignatiev. Pravijo, da mu je že čez 30.000 glasov zagotovljenih.

Grška in Srbska hočeta skleniti

onek zvezo; obravnave izvršujeta knez Ypsilanti in Zukič.

Italijanska ministerka kriza je rešena. Cairoli začasno prevzame ministerstvo kmetijstva, katero pozneje nastopi Pessina, ki ga zaradi lastnih opravkov sedaj ne more še nastopiti.

Španski kralj Alfonso je bil 24. t. m. zvečer od nekega cloveka s strelom napaden, pa ne zadet. Zločinca so vjeli, in rekel je, da je ud internacionale! Preiskava bode kaj več spravila na dan.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 25. oktobra. O Nemčiji in vaticanu izdal je bivši pruski poslanec grof Arnim knjigo: „Der Nuntius kommt“, ki je doživela že drugi natis. V predgovoru pravi, da papež potrebuje nas, namreč Nemčije, ne pa mi papeža. Če bi šlo po misli tega napetega pa od Boga jako ponižanega državnika, bi se imelo nadaljevati preganjanje katoliške cerkve, ki se drzno imenuje „kulturkampf“, pa je zgolj nasilje, podobno onemu ajdovskih rimskih cesarjev. Če Nemčija ta boj nadaljuje, si bo s tem le sama spodkopala pogoje svojega bitja, in nemška edinost se bo pri prvi priložnosti zopet razdrila, ker se čedalje očitneje kaže, da katoličani ne morejo živeti v državi, kjer ima protestantizem prevago. V katoliški Avstriji imajo protestantje popolno svobodo vere, protestantska Prusija pa tako grdo ravna s katoliki. Od nekdanje stala katoliška Avstrija na čelu Nemčije; južni Nemci si to zopet nazaj želijo, ker so okusili sladkosti pruske vlade. Znabiti pride čas, da bode zopet katoliški Habsburžani vladali Nemčiji. Slovenci si sicer nikakor ne želimo, da bi zopet prišli v nemški „bund“; nas naj le izločijo iz Nemčije; za južne, katoliške Nemce pa bi bila prava sreča, in tako rekoč odrešenje, ako bi prišli pod vladu staroslavne katoliške hiše Habsburške.

S preganjanjem katoličanov in z razkošnim liberalizmom se le socializmu v roke dela, kakor izkušnje kažejo, in tako se Nemčija v svoji notranjosti le sama vedno bolj razjeda. Dokler uživa vojno slavo, je že še; ko bo pa enkrat tepena po kakem sovražniku, potem ji preti razpad, ker je lastni podložniki ne bodo hoteli braniti. Kar je z mečem pridobljeno, se dá le z mečem ohraniti. Države pa, kojih bramba so srca podložnikov, take države so nerazrušljive.

Iz Sarajeva, 17. oktobra. Osem dni sem se klatil po taborih, pod milim nebom spal in slabo jedel. Prišedši v Sarajevo, stanoval sem v zapuščeni turški hiši, ležal osem dni na trdih tleh, še slame nisem imel, pokrival sem se s svojim plaščem. Danes prvi pot prebivam v mali izbici, ki je skoro brez pohištva. Stare puške se bodo porabile za oboroževanje bosniških serežanov, ki jih ravno zdaj organizirajo. Hadži Loja imajo tukaj vjete, obesili bi ga, pa bo menda za rano umrl, ki jo ima na nogi. Postrelili in pobesili so tukaj v taboru pred Sarajevom že nad 140 Turkov. Ljudje so prijazni, posebno če jih slovanski nagovoriš. Če turčina pozdraviš: „Ak-šam hair ol sun“ (dober večer), smehlja odzdravi: „Alah hair ol sun“. Več turškega tudi tukajšnji Srboturk ne zna. Ženske turške so vse zamotane, tako da ne spoznaš, je li mlada ali stara. Kristjanke in judinje so krasno in dragoceno oblečene, nosijo vse hlače, široke do členov, zlate pase in cekine pogosto na-

brane okoli čela pod crleno kapo in okoli vrata. Kraj je prav lep, kakor cela Bosna, ki je gotovo lepša od Švice. Pri tem pa je zelo rodovitna, pa malo obljudena. Dežela je pravi raj.

Raznašala se je včeraj novica, da je turška vlada Avstriji vojsko napovedala. Kaj veste vi o tem? (Dozdaj še ne, pa za prihodno pomlad se nič ne vé. — Op. vredništva.) Zdaj Vam še podam pesmico, ki jo je skoval 14leten pravoslaven dečko in jo pel v taboru pri Zenici:

„Sitna kiša padala,
Turška majka plakala,
Turška majka plakala,
Svoja Bosna propala:
Svoja Bosna propala,
Caru Franju dopala.
V Travniku avirka avirala,
Avstrija doživala.
Puška puca, sablja sije,
Turka pada, kano plevje.“

Domače novice.

V Ljubljani 29. oktobra.

(Pohvalo našemu domačemu Kuhnovemu pešpolku št. 17) je izrekel 30. sept. fzm. vojvoda Virtemberški, ter naš polk povzdigoval nad vsemi drugimi. „Zahvalujem se 17. peš-polku, je rekel, za izvrstna, neprimerljiva dela, za hladokrvni mir, red in hrabrost na bojiščih v lahkem, neutožljivem, veselem premagovanju in prenasanji izvanrednih težav in trpljenj pri najugodnejših krajnih in zračnih razmerah. Niga boljšega krdela kakor je ta polk in slavni 10. lovski batalijon, katerih vrednost sem imel priliko v petih letih spoznavati, ko sta bila pod mojim poveljništvom.“ Polkovnik Prieger je zapovedal v posebnem ukazu, da se ima ta pohvala na znaniti častnikom in vojakom vseh 6 batalijonov ter se je še posebno zahvalil stotnikoma Andreju Slivniku in Albertu Strohmajerju, ker sta z lastno nevarnostjo rešila ranjence pri Livnu, da nečloveškim Turkom niso prišli v roke.

(Gospa Julija Materna) je podarila čitalničnemu pevskemu zboru lep harmonium, za katerega ji odbor izreka najprisrčnejšo zahvalo.

(O nameravani dr. Bleiweisovi 70letni svečanosti) se radostno spominjajo slovanski listi zapored, kajti upati je, da se o tej priliki edina pokaže Slovenija, in da s Slovenci se ljubo zedinvali bodo celo mnogi bratje Slovani. Iz Gorice pride, če le mogoče, celi društveni odbor „Sloge“ ter izroči jubilanu čestitko ali adresno.

(Sekundarija v tukajšnji bolnišnici) sta postala dr. Ignacij Felix in dr. Stavêl.

(Vabilo k izvanrednemu občenemu zboru „Matice Slovenske“), ki bode 13. novembra t. l. ob 5. uri popoldne v čitalnični dvorani v Ljubljani. Dnevni red temu zboru je: volitev častnih udov. — Pri volitvah častnih udov „Matice Slovenske“ vstevajo se tudi volilni listi takih družbenikov, ki sicer niso mogli sami k zboru priti, pa so vendar volilne liste s svojeročnim podpisom odboru poslali tako, da ni suma zaradi kake prevare (§. 11. Matičnih pravil).

(Kdo je mar?) Sedaj učijo na treh vseučiliščih slovansko jezikoslovje rojeni Slovenci: na Dunajskem dr. Fr. Miklošič, na Gradaškem dr. Gr. Krek, na Zagrebškem dr. Fr. Celestin-Slava!

Razne reči.

— Goriško pol. društvo „Sloga“ bode imelo letošnji jesenski občni zbor v Komnu 10. novembra. Na tabor v Dolini poslalo je posebno deputacijo, katero je vodil deželni poslanec g. Jozip Faganel, posestnik v Oseku.

— † Kardinal Cullen je v [Dublinu] na Irskem 24. t. m. umrl. Rojen je bil l. 1803 iz plemenite katoliški cerkvi vedno zvesto vdane rodbine. Pij IX. so ga l. 1850 imenovali za armaškega škofa, l. 1852 za dublinskega nadškofa, l. 1866 pa za kardinala.

— Vratislavski knezoškof Henrik Förster je poslal 25letnico svojega škofstva in v javnem listu se prisrčno zahvaljuje za vse premnoge in sprelepe spominke in dokaze stanovitne vdanosti in ljubezni od duhovnov in vernikov svojih. Nemška cesarica Avgusta je poslala jubilaru dragoceno podobo „Glavo trpečega Kristusa“ v okviru z briljanti obsajenem, kar je ljubo — pomenljivo v sedanjih razmerah.

— „Deutscher Hausschatz“, 5. letnika 1. snopič prišel je ravnokar na svitlo, ter nam priča, da z velikimi žrtvami pričeto hvalevredno delo krepko napreduje in da blagoslov, katerega si je g. založnik pred početkom težavnega dela izprosil pri ranjku sv. očetu Piju IX., rodi obilen sad. G. Fr. Pustet sme z nekakim zadostjenjem gledati na vspeh, katerega si od dne do dne bolj pridobiva od njega vstanovljeni zabavnik, ki se sme prištevati k najboljšim in rekli bi naj cenejšim katoliškim ilustriranim časnikom. Najizvrstnejši katoliški pisatelji ga podpirajo z duhovitimi spisi, med katerimi nahajamo mikavne romane, povesti, popotne črtice, životopise imenitnih in veljavnih oseb, zgodovinske, zdravniške, naravoslovne obravnave itd. Poseben napredek je tudi ta, da v tem zabavniku nahajamo pregled vseh novih iznajdb v vedah, umetnosti, obrtniki, kupčiji, kmetijstvu, gospodarstvu, tehniki in v praktičnem življenji sploh. Podobe so jako lične in nekatere prav mojstersko dovršene. Zlasti pa je silno lepa premija, katero naročniki tega zabavnika dobé proti doplačilu 72 kr. Na zlati podlagi nam predstavlja žalostno Mater božjo in sv. Janeza pod križem Jezusovim po izvrstni podobi dunajskega slikarskega mojstra profesorja Kleina. Podoba je tako umetno in krasno izdelana, da se prav nič ne loči od oljnatih slik in da bodo z njo zadovoljni tudi naj ostrejši kritikarji.

Vsako leto izide 18 snopičev, t. j. vsake 3 tedne eden z mnogimi podobami ter se zna naročiti ali naravnost po pošti, ali pa v knjigarnah; v Ljubljani sprejema naročnino knjigarna O. Klerrove vdove pred škofijo h. št. 6. Cena vsakemu snopiču je 24 kr.

Prvi snopič tega izvrstnega zabavnika obsega *): Die Fugger und ihre Zeit. — Für Dich. Gedicht. — Ein Ausflug nach der grossen Karthause. — Die Platzangst. Alte Schwindelgeschichten in neuer Deutung. — Drückende Fesseln. Novelle. — Die hohe Tatra. — Bilder aus Oesterreich. I. Klausen und Säben in Südtirol. — Rechte Trauer. Gedicht. Feinde der Landwirthschaft. I. Das Waizenälchen. — Herbstlieder. — Das goldene Rüssel in Altötting. — Gaetano Aloisi Masella, apostolischer Nuntius in München, Erzbischof von Neu-Cäsarea in part. inf. — Die Schlacht bei Zablaty und das Gnadenbild „Maria-Trost“ zu Gratzen in Böhmen. — Die Burgruine. Gedicht. — Berliner Chronik. — Allerlei. — Podobe pa so: Copie der Hausschatz-Prämie:

*) G. P. an B.: Naznanili ste nam, da nekaterim ni prav, ker objavljamo obseg zabavnih listov ali knjig. Reč je ta-le: G. pisatelji ali založniki pošiljajo na novo izšlo knjige vredništvu zastoj s prošnjo, da naj v listu objavijo njih obseg. To je tedaj nekaka pogoja, ktere vredništvu ne more opustiti, ker omenjeni navadno podpirajo list tudi z inserati. Vredn.

Christus am Kreuz. Harmlos und lieblich. — Wie man auf dem Waagfluss im Tatragebirge abwärts fährt. — Klausen und das Kloster Säben in Tyrol. — Wie Götz von Berlichingen, der Ritter mit der eisernen Hand, auf Befehl des Rathes zu Heilbronn in den Thurm gebracht werden soll (1519). — Illustrationen vom Waizenälchen. — Das „goldene Rüssel“ in der Wahlfahrtkapelle zu Altötting in Bayern. — Des Büttels Flasche. — Frische Trauben im Winter. — Der Trauring der heiligen Elisabeth. — Der Ehelöffel. — Gaetano Aloisi Masella, apostolischer Nuntius in München, Erzbischof von Neu-Cäsarea in part. inf. — Der Sturz des Luftschiffers La Mountain aus den Wolken zu Jona in Michigan. — Im alt-deutschen Frauengemach. — Auf der Kirmes in Holland. Edison's Megaphon. — Grundriss des Megaphons.

— Pruska priljubljenost v južni Nemčiji. Kako priljubljeni so Prusi v južni Nemčiji, kaže sledeča pesem, ki se je raznašala po nekem južno-nemškem mestu, pa bila se ve da konfiscirana:

Wir wollen die Pickelhauben nicht,
Wir wollen die Daumenschrauben nicht,
Herunter damit!
Wir wollen das Schloss vor'm Munde nicht,
Wir wollen den Korb der Hunde nicht.
Herunter damit!
Wir wollen die Einheit der Schande nicht,
Wir wollen des Geistes Bande nicht.
Fort damit!
Wir wollen das Prahlen und Lügen nicht,
Wir wollen das Drücken und Fügen nicht.
Fort damit!
Wir wollen ein Brod, das nahrhaft ist,
Wir wollen die Freiheit, die wahrhaft ist.
Das wollen wir!

Eksekutivne dražbe.

29. oktobra: 3. Kmetič iz Grada v Kranji. 3. Berne iz Oreška in Čepek iz Volč, oba v Postojni. 3. Paulin iz Radnevasi in 3. Kobnik iz Sel, oba v Mokronogu. 2. Hafner od sv. Duha v Loki. 1. Alanš v Trebnjem. Krušič iz Št. Vida v Vipavi.

30. oktobra: 3. Piter iz Velesovega 1. Laurič iz Treboj, oba v Kranji. 3. Frančič iz Stare vasi, 1. Gorenec iz Šmarja, 3. Gorišek z Vrh polja, vsi v Kostanjevici. 3. Otoničar iz Cirknice, 3. Škof iz Martinjaka, 3. Lekan iz Rovt, vsi v Logatcu. 3. Dornič iz Paka, 2. Petelin iz Rakitne, oba na Vrhniki. 2. Strumbej iz Tomišlja, 2. Ulbing iz Bresta, oba v Ljubljani. 2. Kunstel iz Zagrada, v Mokronogu. 2. Težak iz Rozalnice v Metliki. 1. Plut iz Retja v Žužemberku. 1. Šušteršič iz Sel pri Otovci, 1. Vardjan in Banovec iz Črnomlja, 1. Stukelj iz Gorenje pake, 1. Plut iz Ručetne vasi, Bukovič iz Mihelje vasi, vsi v Črnomlju.

Umrli so:

22. do 24. oktobra: Marija Oblak, gost. o. 16 m., za vodenico. Neža Ribič, gost. ž. 55 l., za vtriplj. arca. Jožefa Dacar, postrež. o. 18 m., za davico. Ana Rajer, kan. nadz. o. 14 m., za zlatenico.

Loterijske številke, 26. oktobra.

Na Dunaju: 78, 32, 77, 40, 24.
V Gradcu: 15, 56, 28, 43, 58.

Zahvala.

Plemenita gospá **Julija Materna** v Ljubljani je pevskemu zboru narodne naše čitalnice blagodušno poklonila lep harmonium, in sicer ob priliki, ko se pripravila sedemdesetletnica gospoda dr. Jan. Bleiweisa. Odbor si šteje v dolžnost, za velikodušni dar, poklonjen od imenovane blage in domoljubne Kranjske domačemu pevskemu društvu, objaviti svojo srčno zahvalo.

V Ljubljani 26. oktobra 1878.

Pevski odbor.

Telegrafične denarne cene 28. oktobra.

Papirna renta 60.40 — Srebrna renta 62. — Zlata renta 70.85 — 1860letno državno posojilo 111.50 Bankine akcije 789 — Kreditne akcije 220.25 — London 117.60 — Srebro 100 — — Cea. kr. cekini 5.64. — 20-frankov 9.42 1/2

Denarstvene cene 26. oktobra.

Državni fondi.	Denar.	Blago
6% avstrijska papirna renta	60.50	60.65
5% renta v srebru	62.05	62.20
4% renta v zlatu (davka prosta)	71.05	71.20
Srečke (lozi) 1864. l.	106.50	107. —
„ „ 1860. l. cel.	112. —	112.25
„ „ 1860. l. petinke	121.50	122.75
Premijski listi 1864. l.	139. —	140. —
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	99. —	99.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	91. —	91.50
Ogrske po 5%	78.75	79.50
Hrvaške in slavonske po 5%	86. —	87. —
Šedmograške po 5%	72.75	73.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	788. —	789. —
Unionske banke	65. —	65.50
Kreditne akcije	221.25	221.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	735. —	749. —
Anglo-avstr. banke	98. —	98.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	169.25	169.50
Tržaiške „ 100 „ k. d.	117.75	118.25
„ 50 „ „ „	62. —	63. —
Budenske „ 40 gld. a. v.	28. —	28.50
Šalmove „ 40 „ „ „	38.25	38.75
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	30.75	30.75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	27.50	28.75
St. Genois „ 40 „ „ „	34.25	34.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	27.50	28.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.50	22.75
Srebro in zlato.		
Cea. cekini	5.61	5.63
Napoleonsd'or	9.42	9.42
Srebro	100. —	100.10

Sola za rezlanje lesenih podob

v Gröden na Tirolskem

priporoča se prečastiti duhovščini za izdeljavo plastičnih križevih potov po Fürchu, ki lepo modelirani v izbukanim delu stanejo:

106 centimetrov visoki in 66 centm. široki krasno pobarvani 700 gld.

58 centim. visoki in 40 centim. široki pa 300 gld.

Jaslice za cerkve od 40 do 150 gld.

Omenjena sola je v vedni dotiki z veljavnimi umetniki in poznavatelji cerkve in umetniških zahtev, ter zamore vsled tega vsa naročila izvršiti natančno po umetniških in cerkvenih pravilih.

Spoštovaje

(1)

Ferdinand Demetz,
vodja strokovnjaške šole.

Nagrobni križi

pozlačeni, z najlepšimi napisi se dobivajo pri meni na izbiro, s kamnom ali pa brez njega, pa tudi železje vsake verste iz najboljših fužin, vse prav po ceni.

V Ljubljani meseca oktobra 1878.

Sp. Pessiack,

prodajalnica železja, gledališke ulice št. 8 blizu frančiškanskega mosta.

(9)

J. Debevec

v Ljubljani (Gradišče),

rimski cesta 57/19

priporoča: **Trebovski premog** (Prima-Glanz-Stückkohle) in **bukove drva** uže razkosane po najnižji ceni z dovažanjem na dom. — Izvršujejo se in naročila z 1, 2 ali večkratnim dovažanjem na mesec. — Plača se ob priliki naročbe.

Blagovoli naj se natančni naslov naznaniti.

(2)